

זְכָרוֹן אֱלִיעֶזֶר

לע"נ אליעזר יצחק לינביץ ז"ל מרמת-גן
ב"ר שבתאי לינביץ ז"ל מנרבקה ביאליסטוק וירושלים ז"ל
נלב"ע ערש"ק י"ד שבט תש"ן
ת.נ.צ.ב.ה

רודף צדקה וחסד אשר פתח את ידו לנזקקים. מוקיר תורה ולומדיה אשר זכה לתמוך בישיבת בית יוסף
נובהרדוק ירושלים וועד הישיבות. מחשובי המתפללים ומדור המייסדים של בית הכנסת "הגדולי" בשכונת
רמת-יצחק ברמת-גן ומשומעי לקחם וידידם הקרוב של הרה"צ ר' אליהו אליעזר דסלר זצ"ל (בעל "מכתב
מאליהו") והרה"צ ר' בנימין יהושע זילבר זצ"ל (בנימין הצדיק)

ואלה יעמדו על הברכה בנדבת העלון:
צבי ולאה לינביץ הי"ו, עופר לינביץ הי"ו ובי"ב, יהודית לינביץ-קודנר הי"ו ובי"ב
יאריכו ימים על ממלכתם בטוב ובנעימים ויזכו לראות נחת רוח דקדושה מכל יוצאי חלציהם!

ערכתיו בסיעתא דשמיא:
נכדו זוהר בלאאמו"ר צבי שליט"א לינביץ
רמת-גן תובבי"א

הצדיקים היו קובעים שמחה, אשר הוא באמת דבר יקר אשר נצרך לב ישר לשמחה, כמו שנאמר {תהלים צ"ז, י"א} "ולישרי
לב שמחה". השבת הזו יש לו שם שנקרא "שבת שירה", והוא אצל כל העולם ליום טוב, ויש שבא דביקות כזה אשר הוא
באמת נעשה לבריה חדשה, וזה הוא שירה. וזה הוא שבת, אשר השבת בעצמו אומר שירה כמו שכתוב {שם צ"ב, א'} "מזמור
שיר ליום השבת", ואיתא גם כן {שמות רבה כ"ד, ג'} על שירה שהוא מוחל עוונות אשר הוא החומריות, וכמו שאיתא במדרש
{בראשית רבה כ"ב, י"ג} על שבת אצל אדם הראשון, שהיה קין אומר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי, מיד היה אומר מזמור שיר
ליום השבת (ספר "ליקוטי הרי"מ" על התורה מאת כ"ק האדמו"ר יצחק מאיר אלתר זיע"א מגור)

"פקוד יפקוד אלוקים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם" {י"ג, י"ט} - הנה צריכים אנחנו להאמין שאריכת הגלויות הכל
הוא לטובה, ואף שלעת עתה נעלם מאתנו כוונת הבורא יתברך בגלויות... ולעתיד כשיבוא מלך המשיח ויגאלנו במהרה,
יתגלה לנו גודל הטובה שיהיה לנו מהגלויות, אבל לעת עתה צריך הדבר להיות באמונה פשוטה וחזקה, להאמין שכל הגלויות
הוא לטובה גדולה, והוא על דרך שאמרו חז"ל {סנהדרין צ"ט} "ללבי גליתי לאברי לא גליתי". והנה 'פקוד' יש לו שני פירושים:
(א) לשון פיקודו והצנעה, שהאדם מפקיד ומצניע דבר בידי חברו. (ב) לשון זכרון והתגלות, שדבר הנעלם ונזכר כעת. וזהו
פירוש הכתוב "ואלוקים פקד" לשון פיקודו והצנעה, היינו מה שהקב"ה הצניע וכיסה בלבו את ענין הגלויות ומה שיצמיח לנו
טובה על ידי זה לבסוף, ועתה פקד והצניע הקב"ה זאת בלבו, ואנחנו לא נדע כלל, אבל עם כל זה לבסוף 'יפקוד', לשון זכרון
והתגלות, שיתגלה לנו במהרה בימינו אמן, גודל הטובה מאריכת הגלויות (עלים לתרופה בשם שפת אמת - ברעזאן, ספר
"עזרי מעם ה'" מאת הרב עזרא שטיינבאך שליט"א, אנטווערפן חנוכה תשע"א)

"וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה" {י"ג, כ"א} - ולכאורה תמוה
למה היו צריכים את עמוד האש, הרי לא נסעו בלילה [עיין אבן עזרא שמות מ', ל"ה, ובמשך חכמה במדבר ט', כ"ב ד"ה און],
ואף ביום לא נסעו כל יום. ואין לומר שעמוד האש היה רק כדי להאיר להם אף בלא נסיעה שהרי הפסוק אומר "ללכת יומם
ולילה", היינו שהתכלית היא רק כדי ללכת. ונראה לומר דהנה בכל נסיעה ונסיעה היה ציווי מיוחד מהקב"ה, ומצינו שלפעמים
לא ציווה לנסוע, או מפני שהיו עייפים מן הדרך או בגלל הגזרה שהיו במדבר מ' שנה. ונמצא לפי זה שהיו אנוסים מלילך, וזה
מה שהראה להם הקב"ה, שלמרות שיש להם איזה אונס מכל מקום צריכים לעשות הכנות לנסיעה, וזה היה מטרת עמוד
האש, שאם ירצה הקב"ה שיסעו עכשיו לא יהיה להם שום עיכובים. וזה נוגע למעשה בכל יום, שגם אם אדם חולה ואנוס
מלקיים איזה מצווה, מכל מקום צריך לעשות כל ההכנות לאותו מצווה כיוון שאין ברור לו שיהיה חולה כל הזמן ואם יתרפא
יהיה יכול לקיים המצווה, וכגון מי שמצטער מן הסוכה או חולה מכל מקום צריך לבנות סוכה. ועיין בב"מ דף כ"ה שאיתא שם
שבמקדש ראשון היו עולים לרגל או להביא ביכורים וכדומה בין ביום ובין בלילה, ובמקדש שני דלא נפיש ישראל טובא והיו
יראים בדרך, היו הולכים רק ביום. רואים מזה שיש חיוב ללכת גם בלילה אם אפשר כדי להזדרז במצווה, אבל אם פטורים
משום איזה סיבה מלילך בלילה, מכל מקום צריכים לעשות הכנה לדרך ולהזדרז בכל מה שאפשר. והנה רש"י {פסוק כ"ב}
הביא את דברי הגמרא בשבת {כ"ג, ב'} "וז"ל "מגיד שעמוד הענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן, שעד
שלא ישקע זה עולה זה". ובגמרא בעי ללמוד מזה שצריכים להקדים ולהדליק נרות שבת סמוך לחשכה. ולכאורה קשה איך

שייך ללמוד מענני הכבוד הרי שם זה היה לצורך המסעות שהעננים ילוו אותם כל הזמן ולא יהיה להם שום צער אפילו רגע אחד, ובמה זה דומה להדלקת נרות שבת? ולפי דברינו מובן שבאמת לא היו באים העננים תיכף אחד אחרי השני אלא רק להכנה לנסיעה ולא לנסיעה עצמה ומעתה הלא הדברים קל וחומר, ומה הקב"ה שאינו צריך לעשות שום הכנה ובכל זאת עשה, אנו שמצווים להדליק נרות שבת וכדומה כל שכן שצריכים אנו לעשות הכנה מקודם (ספר "קול רם" מדברותיו של הרב משה פיינשטיין זצ"ל)

"ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ" {י"ד, ג'} - ובתרגום יונתן: ואמר פרעה לדתן ואבירם דאישתיירו במצרים. אם דתן ואבירם סירבו לצאת ממצרים, מדוע איפוא לא מתו בשלושת ימי האפילה, כמו שאר הרשעים שלא רצו לצאת ממצרים? אלא בעצם הרי דרש משה מפרעה להוציא את בני ישראל רק לשלושה ימים - "דרך שלושת ימים נלך במדבר" - אם כן, לא רצו בני ישראל לצאת ממצרים ולא כל שכן לשאול כלים ובגדים מאת המצרים, שכן בשביל שלושה ימים לא הייתה כל הטיחה הזאת כדאית להם. נמסר להם איפוא בסוד כי לא ישובו עוד למצרים ולכן נאמר: "דבר נא באוזני העם" - בחשאי תלחש להם באוזניהם כי אין זה רק לשלושה ימים אלא לצמיתות. ברם, דתן ואבירם הרי היו מוסרים ומלשינים ולפיכך נזהרו הכל מפניהם ולא גילו להם את הסוד. משום כך לא יצאו ממצרים בסברם שיוצאים רק לשלושה ימים ולא רצו לטרוח על כך וכיוון שלא ידעו דבר לא היו ראויים לעונש ולכן נשאר בחיים בשלושת ימי האפילה (עדות ביהוסף, "מעיינה של תורה" מאת הרב אלכסנדר זושא פרידמן זצ"ל הי"ד)

"ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו" {י"ד, ה'} - לא כתיב "ויהפוך ה'" אלא "ויהפך" מעצמו, כי עד כאן לא כתיב "לבב" אלא "לב" פרעה כי לב מלכים ושרים ביד ה' ולא היה לו ב' יצרים, אבל מיד כשיצאו ישראל ממצרים נטלו ממנו המלכויות ונעשה לו ב' יצרים יצר טוב ויצר הרע, ולפי השכל היצר טוב יעצו לשלוח את ישראל ממצרים ויצר הרע יעצו לרדוף אחריהם ואילו היה כן לא היה פרעה שומע ליצרו הרע אבל "ויהפך לבב פרעה" והיצר טוב יעץ אותו לרדוף אחר בני ישראל (הרב שמואל טוביה שטערן זצ"ל נשיא אגודת הרבנים ארה"ב וקנדה ואב"ד מיאמי ביטש, עטרת זהב על התורה)

"ובני ישראל יוצאים ביד רמה" {י"ד, ח'} - וברש"י: גבורה גבוהה ומפורסמת. הנה בברכות שבפ' בחוקותי כתוב: "ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות" {ויקרא כ"ו, י"ג}, 'קוממיות' פרש"י: "בקומה זקופה". יהודי היוצא לרחוב, אינו צריך להתבייש בזה שהוא יהודי, ולא בזה שהוא נראה ולבוש כיהודי, ולא ישנה את שמו לשם שאינו יהודי, אלא אדרבה יהיה שמח ויתגאה במה שהוא יהודי, במה שהוא נראה כיהודי, ובמה שיש לו שם יהודי, וזאת הכוונה "ביד רמה" - גבורה גבוהה ומפורסמת". וכן אם יהודי נופל ונכשל ח"ו בדבר עבירה, חלילה לו להיות ביאוש אלא עליו לזכור כנ"ל ש"ובני ישראל יוצאים ביד רמה", ויתחזק וילך "בקומה זקופה", בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'". וידוע מאמר זקני הרה"ק רבי אהרן קארלינער זי"ע: "מה שמקווה יכול להביא, אין שום מצווה יכולה להביא. ומה שיאוש ומרה שחורה יכולים להביא, אין שום עבירה בעולם יכולה להביא". וה' יעזור שבקרוב נזכה לביאת משיח צדקנו, ונזכה לברכה של "ואולך אתכם קוממיות", אכ"ר (ספר "אבירי ים" מאת כ"ק מרן האדמו"ר הרב ישראל משה פרידמאן מסאדיגורה שליט"א, רעוא דרעוין פ' בשלח תשע"א)

"ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וייראו מאוד ויצעקו בני ישראל אל ה'" {י"ד, י'} - תחילה התקרב פרעה ורכבו אל מחנה ישראל ומפניו לא נתייראו שראו שבא במעט אנשים כאילו לא בא במלחמה, אבל אח"כ נשאו ישראל את עיניהם למרחוק ויראו "והנה מצרים נוסע אחריהם" שכל מצרים נוסעים אחרי חיל פרעה בעם כבד ויד חזקה נכונים למלחמה, ואז "וייראו מאוד ויצעקו", תחילה בטחו בה' וצעקו בתפילה שיתן בלב פרעה שיסוג אחור, אבל כשראו שפרעה מתקרב והולך ולא מצאו חזון מה', אז חשבו רע על משה שה' לא ציווהו שיוצאים ממצרים, רק שיקל מעליהם עול השיעבוד, לא שיוליך אותם המדברה (הרב מאיר ליבוש בן יחיאל מיכל ויזר זצ"ל [המלבי"ם])

"ויסע מלאך האלוקים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם" {י"ד, י"ט} - פרש"י: מלמד שהיו ישראל נתונים בדין באותה שעה אם להנצל אם להאבד עם מצרים. לכאורה משמע שלא היו חייבים כליון ח"ו אלא היו נתונים לדין, וקשה למה לא היו נתונים לדין עד עכשיו עד שיצאו ממצרים ולמה כל המכות והאותות והמופתים להוציא אותם ממצרים אם יעמדו לדין אם יאבדו עם מצרים ח"ו. אלא י"ל ראשית דבר עד שלא יצאו ממצרים לא היתה השאלה של אלו עובדי עבודה זרה ואלו עובדי עבודה זרה כי היו עבדים לפרעה ולמצרים ולא היו נידונים כלל כי היו עבדים ולא היו בר חיובי אבל מיד כשנעשו בני חורין נעשו בר חיובי והיו נידונים. (הרב שמואל טוביה שטערן זצ"ל נשיא אגודת הרבנים ארה"ב וקנדה ואב"ד מיאמי ביטש, עטרת זהב על התורה)

"והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" {י"ד, כ"ט} - שמעתי מאחי נפתלי חיים נ"י: התורה נמשלה למים, התורה שבכתב מימינם והתורה שבע"פ משמאלם עמדה להם כחומה והגנה עליהם ובזכותה ניצלו. וראיתי תימוכין לדבריו מהרמב"ן (כ', י"ג): כי עד "כבד את אביך" הוא כנגד תורה שבכתב ומכאן ואילך הוא כנגד תורה שבע"פ (משה נוטמן הי"ו)

"וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו" {י"ד, ל"א} - התנאי הראשון של השלימות היא היראה, ולא ייתכן קיום המצוות שבין אדם לחברו אם הן מבוססות על עקרונות אנושיים בלבד ואינן קשורות באמונה באלוקים וביראת ה' טהורה. כל הנימוקים השכליים וההגיוניים-אנושיים מתבטלים ברגע שהם נתקלים בנסיונות המציאות ומתנפצים מול צור הסלע הקשה

של היצרים והתאוות. יראת אלוקים לבדה היא הגורם שבכוחו לעצור את האדם ולרסן את יצריו ותאוותיו. ולא עוד, אלא אף לעצם האמונה משמשת היראה גורם עיקרי. אין יציבות ותוקף לאמונה מבלי היראה, ולכן כתוב: "וייראו העם את ה' ויאמינו בה". היראה קודמת לאמונה, בלי היראה עלולה האמונה להשתבש ולהסתלף לפי נטיות רוחו ורצונותיו ולקבל צורות שונות. רק יראת אלוקים משמשת מצפן לכוון את האמונה לאפיקיה הטהורים. (רבי ישראל מסלנט זצ"ל)

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמור אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים" (ט"ו, א') - רש"י: אז ישיר משה - אז כשראה הנס עלה בלבו שישיר שירה. וקשיא, למה כתב שעלה בלבו שישיר, והרי מבואר בכתוב שהיה שר, אם כן הוי למכתב "אז שר משה", ולמה לי להאריך ולומר "עלה בלבו שישיר" וכן עשה? ויש לומר שהפועל של השירה הוא בלב כי כאשר יגיע השמחה בלב הצדיקים עולה בלבם השירה ואין לך ספק שבכל לב היו משוררים ושמחים, לכך כתב "אז ישיר" שהיה עולה בלבם לומר שירה כלומר שהגיע בלבם השמחה מן הנס ולא שהיו מכריחים עצמם אל השירה ע"י שכלם, כאדם שהוא מכריח עצמו לדבר, שאם כן לא היה שירה בשמחה. אבל השירה שהיא בשמחה מתחילה, מתחדש לו שמחה גדולה בלב ומזה עלה בלבו שישיר, לפיכך צריך לדבר בעניין השירה בלשון עתיד (רבי יהודה ליווא בן בצלאל זצ"ל [המהר"ל], גור אריה)

"עזי זמרת יה ויהי לי לישועה" (ט"ו, ב') - נקראת גאולת מצרים "ישועה" לפי שאחריה גלות. אבל גאולה העתידה, שאין אחריה גלות, נקראת "ישועות", שנאמר {תהלים נ"ג} "מי יתן מציון ישועות ישראל" וכן נקרא "תשועת עולמים" שנאמר {ישעיה מ"ה} "ישראל נושע בה' תשועת עולמים". וכן שירה הזאת נקראת שירה בלשון נקבה ע"ש שעתיד לבוא אחריה גלות כשם שהנקבה מתעברת ויולדת וחוזרת ומתעברת, אבל לעתיד מציון שיר בלשון זכר והוא שכתוב {תהלים צ"ח} "שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה" וגו' וכתוב {ישעיה כ"ו} "ביום ההוא יושר השיר הזה" וגו' (רבינו בחיי)

"ותיקח מרים הנביאה אחות אהרון את התף בידה ותצאנה כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות" (ט"ו, כ') - מדוע לא הסתפקה מרים בשירת כל בני ישראל עם משה, והלא גם הן שרו את אותו השיר: "שירו לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים". ומדוע דווקא לקחה את כלי הנגינה "תף"? מסביר הגר"א לפי הזוהר הקדוש: זה לעומת זה עשה האלוקים, אומר החכם מכל אדם {קהלת ז', י"ד}, כתוב בתלמוד {סוכה נ"ב וקידושים ל'} "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש". היצר הרע - השטן יש לו כמה שמות: אשמדאי, ארמילוס, והשם המקובל ביותר הוא סמאל ואשתו של השטן שמה לילית. הגימטריא של 'סמאל' ביחד עם 'לילית' היא: 611 (131 ועוד 480) = 611 בטומאה, וכנגדם 'תורה' = 611 בקדושה. כאשר רצתה מרים לרסק את השטנית הזו, את הלילית שהגימטריא שלה בטומאה היא 480, עשתה זאת ע"י ה'תף' לשירת האל-ל, כי 'תף' בגימטריא 480. הקדושה נגד הטומאה (לפי "קול התור" בשם הגר"א, מתוך ספר "אור שמואל" מבחר חידושי תורה מאת הרב שמואל שלום ריבלין שליט"א)

"ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור וילכו שלושת ימים במדבר ולא מצאו מים" (ט"ו, כ"ב) - דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה, שנאמר: "הוי כל צמא לכו למים" {ישעיה נ"ה, א'}. כיוון שהלכו שלושת ימים בלא תורה, נלאו. עמדו נביאים שביניהם ותיקנו להם שיהו קורין בשבת... כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה {ב"ק פ"ב, ע"א}. הפליאה בדברי חז"ל אלו גדולה היא שהרי אף בז' הימים שמיציאת מצרים ועד קריעת ים סוף הלכו בלא תורה! ולא זו בלבד אלא שאף בכל מאתיים ועשר שנות השיעבוד במצרים הלכו בלא מים, תורה! ואם כן מה נתחדש דווקא בשלושה ימים שאחרי קריעת ים סוף? ביאור הדבר הוא שכל זמן שהיו ישראל תחת שיעבוד מצרים וכן כאשר המצרים רדפו אחרי בני ישראל עד ים סוף, לא יכלו ישראל לשכוח את יהדותם ואת ייחודם כי הרדיפות הזכירו להם בכל עת. הצרות קיימו אותם ובאופן זה הם יכלו להתקיים גם בלעדי התורה. רק לאחר שטבעו המצרים בים ושוב לא היו צרות ורדיפות שיזכירו לישראל את יהדותם ואת ייחודם, רק אז הם חשו שהם הולכים ג' ימים ולא מוצאים מים-תורה. ללא הרדיפות של הגויים רק התורה יכולה להבטיח את המשך הקיום של עם ישראל ולכן: "עמדו נביאים שביניהם ותיקנו להם שיהו קורין בשבת וכו'". (רבי אלעזר שמחה וסרמן זצ"ל, קובץ פרשיות)

"ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם על כן קרא שמה מרה" (ט"ו, כ"ג) - עם שלם צמא למים, ומים יש בשפע לכולם אך המים מרים, מרים עד כדי כך שלמרות הצימאון העז אינו מסוגל לשתות מהם: עד שמשה רבנו השליך עץ אל המים, וימתקו המים. "על כן קרא שמה מרה". מנהג שבעולם שכאשר רוצים לכנות שם מקום על שם נס שנעשה בו, מכנים אותו על שם התוצאה הפלאית שהתרחשה ולא על שם המצב העגום שהיה לפני הנס! ראוי היה אפוא לקרוא למקום "מתוק" על שם המים המתוקים שהרוו את העם! הסביר האדמו"ר רבי שלמה מצ'ורטקוב זיע"א כי כן נעשה כדי להנציח את עיקר גדולת הנס: לא הובאו לבני ישראל מים אחרים, מתוקים, חלף המים המרים אלא המים המרים בעצמם הומתקו ונהיו ראויים לשתיה. "על כן קרא שמה מרה" להודיע לדורות כי אין להתייאש ממאומה שהרי אפילו המר עצמו יכול להפוך למתוק... ("ותן חלקנו" שבט תשע"ד)

"ראו כי הוי"ה נתן לכם השבת" (ט"ז, כ"ט) - סופי תיבות מתנה, רמז למה שאמרו במסכת שבת י' ובמסכת ביצה ט"ז: תניא "לדעת כי אני ה' מקדשכם" {שמות ל"א, י"ג} אמר לו הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם, ע"ש, והרי הוא כמבואר (ספר "תורה מסיני" מאת הרב משה חורב ס"ט שליט"א). דבר אחר: מושג השבת אינו שלילי בלבד, אי עשיית מלאכה, אלא אף חיובי, מנוחה וקדושה. וזהו ההבדל בין שבת של ישראל ליום

מנוחה של אומות העולם. אף להם יש יום אחד בשבוע של מנוחה, אבל "ולא נתתו ה' אלוקינו לגויי הארצות, ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים, כי לישראל עמך נתתו באהבה, לזרע יעקב אשר בם בחרת". אצלם הרי הוא יום של ביטול מלאכה ולא יותר, מושג שלילי, ואצלנו "יום מנוחה וקדושה לעמך נתת... מנוחת אהבה ונדבה... מנוחת שלום ושלווה והשקט ובטח", מושג חיובי. "ראו כי ה' נתן לכם את השבת". את האפס אי אפשר לראות, והאין אינו בגדר מתנה. הדגשה משולשת בפסוק זה: "ראו", "נתן", "לכם" - ראייה ומתנה חלות על ממשות, על חיוב, על יש, וראייה זו ומתנה זו הן רק לישראל בלבד, "לכם". ("ותן חלקנו" שבת תשע"ה)

"ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" {י"ז, ח'} - חז"ל דרשו סמוכים מה שכתוב לעיל "על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה' לאמור, היש ה' בקרבם אם אין", דלפי שחטאו באמירה זו על כן בא עליהם עמלק ומשלו משל לבן מלך וכו'. וכתב המהרי"ל דיסקין זללה"ה {אהלים מגילה ענייני פורים והמגילה ע' תכ"ד} דהוא מידה כנגד מידה לפי שהחלו להסתפק אם הם מושגים שלא כדרך הטבע, כי איך מלאו לבו לקפוץ ליורה רותחת. (הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל, ברכת ציון)

"ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון בספר ושים באוזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים" {י"ז, י"ד} - בפייט לפרשת זכור איתא: להימחות מספר ולא יכתב עם כל הכתוב לחיים בספר. יש לבאר דבתנא דבי אליהו {פכ"ד}, שעמלק שאל לאליפז אביו מה לעשות לזכות לחיי עולם הבא והשיב לו שהעיקר הם ישראל, לך וחפור להם בורות, שיחין ומערות וכו' ותזכה עמהן. כיוון ששמע עמלק רישומו של דבר נעשה שונא ורודף לישראל. והנה בספר תניא לרב ז"ל מלאדי {לקו"א פ"א} הקשה דאיך משכחת ליה בינוניים, אם חוטא פעם אחת ואינו שב הוי רשע גמור, ואם שב בתשובה שלמה הוי צדיק גמור. ונראה לעניות דעתי תירוץ לזה, שלמדתי מהגמרא {ראש השנה ט"ז, ב'} שדריש על ג' ספרים נתפתחין מן הפסוק {תהלים ס"ט, כ"ט}: "ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו". "ימחו מספר" זה ספרן של רשעים גמורים, "חיים" זה ספרן של צדיקים, ו"עם צדיקים אל יכתבו" זה ספרן של בינוניים. ולמדתי מזה דבינוני היינו המחובר לצדיק, אף דמצד עצמו הוי רשע, מכל מקום נחשב בינוני כיוון דמצד עצמו נחשב כרשע גמור, ומצד דיבוקו לצדיק נחשב צדיק גמור, דהמחובר לדבר הרי הוא כמוהו, על כן דינו בערך בינוני, ממוצע בין ב' הקצוות. וזה מרומז במה שבינוני נרמז בתיבת "עם צדיקים", היינו שדבוק ונטפל עם הצדיקים, דתיבת "עם" מורה שטפל אל העיקר, כמו שכתבו המפרשים. ועמלק היה היפך זה, שלא רצה להיות נטפל אל צדיקים, וזה פירוש: ולא יכתב עם כל הכתוב לחיים בספר. ויש לומר דמטעם זה שלטת עמלק היא רק על הנחשלים אחריו, שפולטן הענן, היינו אנשים שמצד עצמם הם רשעים גמורים ואין מחנה ישראל קולטם, אך שהיתה להם עוד אחיזה מצד צירופם עם צדיקים גמורים, וזו עבודת עמלק יימח שמו, שלא להניחם להתחבר עם אותם שהם בתוך מחנה ישראל, כמהות עצמותו שאינו רוצה להיות טפל לכשרים (הרב אריה צבי פרומר זצ"ל הי"ד, ספר "ארץ צבי" תרפ"ד)

לט"ו בשבט:

אמרתי בשבת קודש חמישה עשר בשבט בפרשת השבוע במדרש {רבה כ"ה, י'} וז"ל הוא מרומים ישכון, הדא הוא דכתיב כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה, אל שולחן שהוא ערוך בגן עדן, שנאמר "אתהלך לפני ה' בארצות החיים", וכביכול הקב"ה מיסב בראש וכל הצדיקים יושבים לרגליו שנאמר "והם תוכו רגליך", והקב"ה מביא להם מכל מיני פירות הגן ומאכילן מעץ החיים ואח"כ מברכין לבעל הסעודה. והכל חולקין כבוד להקב"ה שהוא יצווה לברך והקב"ה אומר למיכאל לברך וכו' וגבריאל לאבות, ואבות העולם חולקים כבוד לדוד המלך ע"ה ואומרים: "המלך שבארץ הוא יברך", ונותנים את הכוס לפניו ונטל הכוס ואומר: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא", ע"כ. וצריך ביאור מה אלו הפירות שמביא לפניהם, וגם למה מביא לפניהם כל מיני פירות, הלא אין מאכילים אלא מעץ החיים וגם מה העניין שמשבחין לבעל הסעודה, ועניין שנותנים למלאכים לברך והם מכבדים לאבות ואבות לדוד והוא מברך כוס ישועות אשא. ונ"ל כי הפירות הם ע"ד "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליו יאכל" {ישעיה ג', י'}, ומצוות ומעשים טובים הם הפירות שעושים הצדיקים בעולם הזה ומוכן לפניהם לעולם הבא. ולעתידי יושבים ועטרותיהם בראשיהם ומביאים לפניהם פירותיהם שבגן עדן ומראים להם פעולתם הטוב אשר פעלו ועשו כל זמן חיותם ובזכות זה נותנים להם מעץ החיים ואוכלים בעולם הבא שכר זה וחיים חיי נצחים. והנה כבר אמרו חז"ל {קידושין ל:}: אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו. ולכן כולם מברכים לבעל הסעודה כי הוא יתברך שמו סיעים והושיעם לעמוד נגד יצרם, ואח"כ נותנים לברך למלאכים כי הם מביאים מעשים טובים לפני הקב"ה וגם ממצוות הנעשים ע"י האדם נבראים מלאכים כידוע, והם נותנים לאבות, כי לולי שהיה להם אבות כאלו לא באו למידה זו תפארת בני אבותם וחשק ה' באבות ויבחר בזרעם אחריהם, והאבות נותנים לדוד המלך עליו השלום כי אומרים: מלך אשר בארץ יברך, כי הכל תלוי במלך מנהיג ישראל, וכשיש לישראל מלך כשר וצדיק גם המה טובים, ובימי חזקיה מלך יהודה בדקו מדן ועד באר שבע והיו הכל בקיאים בטומאות {סנהדרין צ"ד:}. והמלך מברך ואומר כי לולי ה' עוזרו וניצב על ימינו לא היה יכול לנהוג הדור ומברך "כוס ישועות אשא", דהיינו אם יש לי ישועה אז "ובשם ה' אקרא", ונכון. (רבי אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל, כתב סופר)

שבת שלום ומבורך!